

Ab franquesa, no m'agrada
 sa cara, pero haig de di
 que la voldria per mi
 si m'vingués aixi escotada.

DE DIJOURS A DIJOURS

Lo repicar el ferro fret, es cosa de tontos, y perque aixís ho creyém, tot sovint deixém estar en vaga la política, per dedicar els esbarjos d' aquestes cròniques a qüestions que trovém més substanciosas.

Per sort, no es pas aixís aquesta setmana, y 'ns plau l'aprofitarho.

La protesta republicana la *Catilina* que 's diputats republicans han endressat á n' en Villaverde, com quefe del govern, ho trovém un cop de valer civich que s' ha d' assenyalar ab pedra blanca, entre mitj de tanta llombarda fusca y sobrera com 'ns entrebanca p' els caminals.

L' encertat de las rahons, 'l to ferm y comedit en semps, ab que reclaman els protestants lo cumpliment de las lley y la convocatoria de las Corts, fa del manifest dels republicans un document ben notable, d' aquells que no 's llegeixen sovint.

Tenen rahó 'ls republicans y l' ha de reconeixer tothom que s' anomeni lliberal ó be ho sia del fons de son cor... ja que 'l nom tan sols no fa la cosa.

Tancat per sistema 'lparlament, 's neces'ta alzar una tribuna al mitj de cada plassa pública, per discorrer sobres el que va passant; sobres lo menyspreat que tenen al poble en sa part representativa per la governació del Estat, y sobres els drets que li llevan per discutir las crisis darreras... sens causa fundada y que han tingut lloch sens deguda, ni possible explicació.

L' acte dels republicans, comprova que pel damunt de las formas de govern, hi ha alguna cosa més qu' afecta á tots els polítichs per un igual, tant si son monárquichs, com si son republicans; que es la práctica leal, sincera y honrada del régimen Parlamentari.

Per aixó es, que 'l fons de las diferencias polítichs, no es pas per si hi ha república ó be monarquía... sino es que las diferencias hi son per creurer ó deixar de creurer ab lo sistema proclamat en 1812, en 1820 y de 1830 á 1840.

La constitució del Estat, lo dret d' intervenir en son govern el mateix poble: aixó es 'l qu' ha fet llensar á torrentadas la sang espanyola, encenent á la nostra terra tres guerras civils.

Al ordre polítich, el que 's comú á totas las nacionalitats, tan si son republicanas com si son monarquicas, va á conclourers en régimen soberá, representatiu y constitucional.

Els homens dels nostres temps, díguinse republicans ó monárquichs, conservadors ó lliberals, gubernamentals ó revolucionaris, son tots de la mateixa familia

parlamentaria; y son d' un altre mena els amichs del régimen *Absolutista personal* 'ls que guardan sempre rancunia á las Corts á la llibertat, á las eleccions, á la premsa, es á dir, á tot el que es lo modo de ser qu' hem heradat del renaixement, de la reforma, de la revolució francesa

No entendreho aixís, es no viurer al segle XX; es pensar y sentir á la moda del segle XIV de l' Era cristiana, avants d' aquesta gran renovació del mon.

Com qu' aixís pensém, ens plau 'l *Blok* de tots els lliberals de totas las esquerras... pera salvar el patrimoni comú de las llibertats, enfront de las tempestats reaccionarias, frarescas y absolutistas que d' un quant temps ensá s' ha apoderat dels poders públichs y ens vol fer enderrerir un segle, destruhint el que tant ens ha costat de guanyar.

Som dels que pensém que tots els lliberals, els demócratas, han de convenir ab els republicans, la necessitat de mantenir per sobres de tot els drets del Parlament que son els drets de la Nació.

La forma que sostenen els republicans es de tal mena, n' es tan lluny de son pensament y del estil del document l' agraviar, que no creyém que es negui ningú, ara com ara, á marxar de brasset ab ells en sa protesta per defensar las Corts.

La qüestió es ben clara: ó reunir's en ben apretada garba tots els que volen l' intervenció del poble en lo govern del Estat, malgrat las maluras que hi reconeixém; ó que se 'n vagi tot al burdell, per retornar als temps calamitosos del absolutisme bestial de Fernando VII.

Que de bona veritat, no hi son pas pe 'l camí... sino que ja 'ns hi aném trovant, tal com van las cosas, avuy en día.

Acavan els diputats republicans sa protesta d' aquesta forma:

Y quan las sessions se reprenguin, farém us del nostre dret de modo y manera que no 's pot de bades menysprear.

Y consti que prescindím de las nostras conviccions arreladas, y del nostre judici sobres el régimen monárquich; lo preném tal com es en principi y tal com pot y deu esser en la práctica.

Monarquía també hi ha á Inglaterra, y un escriptor ha dit que 'ls tres elements d' aquell govern s' anomenan aixís per ordre de poder: Nació, Parlament, Rey; y afegeix: en altres paissos l' ordre s' ha invertit, mes á las hors manca introduhir' hi un altre element que la domina d' un modo absolut; aquest quart factor s' anomena *Revolució*.

Ja no 'ns cal afegir' hi res més.

CALIXTE PI Y XARAU

LO RETORN DEL SOLDAT

¡Ja ha complert! ¡Torna á sa llar!
 ¡Torna á la casa payral!
 Ja ha deixat el «militar»
 son nom ben sentat al mar,
 y torna altiu y lleal.

No dú creus; més la victoria
 té en son pit assenyada:
 No parlará d' ell la «Historia»
 més torna cubert de gloria
 y ab la pell mitx foradada!

¡La pols no l' espanta pás!
 ¡Lo sol que 'l crema, l' anima!
 y el pobre y trist soldat ras,
 camina, caminarás,
 s' atansa á los sers qu' estima.

¡Ja ovira lo campaná!
 ¡Ja sent tocá las campanas!
 ¡y volguent, no pot plorá!
 y es que 'ls ulls ne te sechs já
 de tant plorá sense ganas.

Ab lo pantalón vermell,
 recorda qu' una vegada
 un sarjentot del burdell,
 porque 's veyá ab el «sarrell»
 í doná una bofetada.

(El «sarrell» vol dí els galóns):
 y ell, el pobre, al recordá,
 que 'n premi dels galardóns
 que guanyá en nobles accions
 lo váren bofetejá

exclama, plé de dolor:—
 —Res hi ha que al mon jó idolátria,
 puig lluytant ab gran valor,
 y donant la vida y cor
 per defensarne á ma patria,

Vaig sufrir la afrenta gran
 de véurem bofetejat,
 y arrestat com un «truhán»
 porque anava coixejant
 y no 'm posava «¡quadrat!»

Be 'm quadrava, ¡viva Deu!
 quan las balas ne xiulavan
 y ensenyant tot lo pit meu
 deya á l' enemich: ¡Es teu!
 —Tira! ¡Tira! y no oncertávan!

¡Mes olvidemho!—¡Ja veig
 la casa ahont jo ne jugava
 quan era petit! ¡Com creix
 lo blat fet or! ¡Tot com neix!
 igual que quan jo marxava!

¡Oh! Patria! Oh mare! Oh! ma te-
 ¡De retorn torno á sé aqui! (rra!
 Al travessá eixa serra,
 ni 'm recordo de la guerra
 ni de lo molt que hi patí!

Ni recordo ja 'ls canóns,
 ni de la pólvora el fum,
 ni els derrotats batallóns,
 ni 'ls enemichs esquadrons,
 ni 'l terrible pim, pam, púm.

¡Sols recordo, mare aymada,
 que retorno plé de vida
 pera dause una abressada?

¡Si me la tinch ben guanyada
 tornémela: desseguida!

Tornémela; que 'l soldat
 que vé de terra extranjera,
 porta 'l cor assedegat
 de besá un rostre estimat,
 que 'm mimá quan jo un nin n' era

y ab la «jaquetilla» blava
 aquell pobre llicenciat
 més orgullós ne marxava,
 qu' en «Prim» quan moros matava,
 á l' Africa entussiasmat.

¡Ja hi só! . Ja veig las floretas:
 ¡Sento l' ayre perfumat!
 ¡Ja oviro aquellas cabretas
 que al partir jo, las pobretas
 triscavan per aqueix prat!

Ja veig la font. La gent vé!
 Si 'm coneixerán? ¡Tots corren!
 Ja m' abraça el recadé.
 Lo noy del Hostal també.
 Afectes purs, may s' esborran!

—¡Ahont es la mare?—digué
 lo soldat, mirant la porta
 d' allá ahont el pobre nasqué?
 y li va dí un trajiné
 no la veurás més; es morta.

—¿Qué? Qué dius? Es veritat?
 ¿No la veuré més?—No, Antón:
 y foll, lo pobre soldat
 's clavá desesperat
 un tiro partintse 'l front.

Y el «Rector» digué:—¡Malvat!
 El «suicidi» Deu no ampara:
 y respongué un vell: —Vritat:
 —pero aqueix pobre soldat
 si ha mort, ha mort per sa mare.

MARCELINO SANTIGOSA

Despedida

Al deixar altre vegada
 la terra dolsa y preuhada
 del Montseny y 'l Pirineu,
 lo meu cor ple d' esperansa
 enérgich palpita y llansa
 un enamorat adeu.
 Un adeu que 'l vent s' emporta
 y escampa de porta en porta
 per lo terror catalá;
 un adeu que ab energia
 vos díu: fins un altre día!
 que sols Deu sab quan será...

EMILI REIMBAU PLANAS

Lo Pastor Amós

Estava 'n la salzereda
 del riu, Amós lo pastor,
 guardant un remat d' ovellas
 quan d' entremitj de l' arbreda
 se li aparegué 'l Senyor.

¡Amós aqueixas ovellas
 de qui son? vull que 'm digáu;
 puig tan blancas, tan manyagas,
 tan creyentas y tan bellas,
 que las guardéu, no us escáu.

Son, Senyor, per mi cuydadas
 ab tan carinyo y anhel
 per poguerlas algún día
 oferir, sacrificadas,
 á Deu que mora en lo Cel.

Ab ta senzilla resposta
 que ets bon pastor he comprés;
 deixa donchs, á mon cuydado
 el remat, qu' entre la brosta
 l' encontrarás de regrés.

Ves; y al poble ab ta ciencia
 li dirás en lo nom meu,
 que qui no esmeni sa vida
 fent exemplar penitencia,
 malehít será de Deu.

Y que com perduda ovella
 lo llop ne farà festí
 de sa carn, sens tindre ajuda,
 per mes que siga novella,
 del bon pastor, ni de mi.

S. BRUGUÉS

A propòsit d' en Frégoli

—¡Es sorprendent aquest artista! Quin modo de mudar de vestits!

—Més mudém nosaltres d' adoradors y no som cap celebritat.

Un qu' ho entén

La guerra poch lo capfica
ell viu tallant lo cupó,
fama bé, s' atipa forsa..
y está gras com un tuixó.

UN DÍA TRISTE

I

— **Q**UIN hora es Mariagneta?
 — Las vuyt están al caure.
 — ¡Ja! donchs no 'm llevo.
 — ¿Y aixó, que no 't trovas be, qué tens?
 — Que haig de tenir... no res, pero no 'm vull llevar.
 — ¡Y ara!
 — Ja está dit; no 'm llevo.
 — Si t' entench que 'm pen, orin...
 — Es que no va de broma, ja ho he dit dos cops; me quedo á jeure.
 — Vaja, Francesch, no fassis lo ximple.
 — Trucan; mira qui demana...
 — Qu' hi te d' haver! Llevat que son los ceguets; aixecat d' una vegada, ¿que no ho sents que ja tocan?
 — E! valualisto, ja l' hem fregida! (deixam'hi anar), Tu, Pallofa, no 't dich que no sonis?
 — ¡Y ara!.. d' ahont surts d' aquesta manera., ¿que 't vols encostipar? que t' has tornat boig?
 — Es que no m' acomoda que toquin, ¿ho tens en tés?
 — Pero home, tirat alguna cosa á sobre, ó tórnat en al llit que t' enravenarás de fret y arriscus d' encader-narte.
 — Noys no toqueu sobre tot! Espereuse; tu, pórtam l' armilla.
 — ¡Quin modo de presentarse devant de la gent! ves que dirán.
 — Y que han de dir ¡pobrets! no veus que son cegos...
 Vosaltres si que tantost m' esgarreu 'l marro.
 Teniu, aneu en nom de Deu. ¡Ja s' acabat aquell temps! no n' hi haurá més d' alegrí!, Si l' any vinent soch viu, per aixó vos faré la mateixa caritat, pero tru-quéu avants, que no 'n vull més de músicas. Potser no tindréu aqueix treball, qui sab si seré mort!..
 Y 'l Sr. Francesch, cedint als prechs de la seva do-na s' entorna al quarto, 's queda pensatiu devant de l' arcoba y al últim pren una resolució y 's torna á fi-car al llit.

II

Eran prop de las onze, quan lo noy, en Baldomero, que per ser lo seu sant feya festa, venía de donar un vol per la Rambla de las Flors, y de veure la barra dels aucells.

Al entrar á casa 's quedá sorprés al sentir que sa mare li deya: «Noy, ves que fá ton pare, per mi ja re-papieja; avuy porque es lo sant d' Espartero l' ha do-nada en que no 's vol moure del llit. Entrahí ves que fem.

— Noy, Mero; crida son pare desde 'l llit estant, al sentir la veu del seu fill; ves, cuyta, arriuat á comprar lo diari.

— ¿Y donchs que no 's lleva? li pregunta aquest dissimulant molta sorpresa.

— Be prou que m' hi tingut d' aixecar per mor dels ceguets qu' estavan á punt de rompre l' himne, y si no cuyto me l' etjegan.

— ¿Y no 'ls has deixat comensar?

— Está clar, ¿que som heretjes aquí? Encara no fa quatre días que va aclucar los ulls y sortiríam a'lre cop ab cansons? Si que fora prudent. Ves, ves á comprar lo diari.

— Si ara 'n vinch.

— ¿Y que diu en Rafecas?

— Res, aquest any ni porta l' article, ni 's parla de la funció del Liceo.

— No ho deya?.. Pobre xicot, que te d' estar per ro-mansos!.. Ja 'l pots tirar al foch aqueix diari. Si no passa res que 'm vinga de nou; ja m' ho pensava; arri-vará 'l día, obrirás lo diari y lo primer que hi mancará será lo recort al gran héroe. Calla, aquí hi ha versos ¿veyam? Pse!.. son d' aquell sastre de la plassa de Sant Agustí!.. ¿Que 't deya jo? no sabrán que posarhi!.. Ves, allargam las sabatas, qu' encara m' hi migraría més al llit.

III

Lo mal humor del Sr. Francesch s' ha anat distra-yent gracias al trasbals que porta una festa per petita que sia. A mitja tarde han comensat á anarhi alguns companys del batalló, pero vestits de paysá, no com algun día que s' hi presentavan ab aquell uniforme qu' encara que passat de moda sempre será venerable porque recorda als joves d' avuy los sacrificis y las penalitats que sofriren los nostres pares per la llibertat.

Allí, á un extrem de la taula, tres ó quatre vellets de bigotis blancs lo cap tiesso á pesar de la edat, viva y desperta la mirada, rodejan al Sr. Francesch y parlan ab tristesa d' aquells temps de la seva joventut.

— No 'm sab greu no portar l' uniforme, diu un d' ells; lo que 'm pesa es que mentres va viure Espartero 'm semblava que la llibertat no 's perdria may; ara, 'l nostre coronel es mort; no se que ferém avuy per de-má, que... m' enteneu?

— ¿Que farém? diu un altre ab tó resolut que? 'l dia que la vulguin pendre, tirantshi sobre com llagastas y defensarla tant si 's pot com si no 's pot. Ara hi te-nim més obligació que may: mort Espartero, nosal-tres som los hereus de la llibertat d' Espanya; ¿tens entés? y 'ls que 'ns la vulguin treure hi deixarán la pell primer. Y donchs ¿que dirian las demás naciones!

— Ves hont surt ara ab las naciones; ni 's recordan de nosaltres ni tal aca ni tal barraca; li contesta un d' ells.

— Ja 'u sé; pero saben que 'l *cuervo* existeix ¿estás? y mentres en lo *cuervo* hi haja un *veterano* la llibertat te de ser defensada.

— Es que 'ns toca, diuhen los altres.

— Es que si, torna á respondre 'l mes entussiasmat.

Y la conversa va seguint animada; cadascú refereix las agenturas de la seva joventut; li un espleia l' acció del Pont d' Alentorn en la que va serhi ab lo batalló d' en Sucre; l' altre lo siti de Ripoll ab lo foch de Campdevanol; aqueix qu' era soldat, y 's trojava al Nort ab Espartero al siti de Bilbao conta la tremenda batalla de Luchana, ensenya la ferida que té á la cama,

y senyala palpantse la roba las que te escampadas pel cos; nomena sempre á Espartero y esplica las sevas heroicitats en aquella jornada memorable.

Lo Sr. Francesch escolta ab atenció, y no separa may la vista d' un retrato que hi ha penjat á la paret; los seus companys seguint la direcció de sa mirada també 'l guaytan ab orgull y veneració. 'Ls hi sembla mentida que 'l duch haja mort, y en son ingénuo entusiasme 'l comparan ab los héroes més grans, si be per ells no n' hi ha cap com Espartero. La Sra. Mariagneta que se 'ls escoltava, 's lamenta de la seva mort, y plany als pobres, que aquest any no tindrán la caritat á que 'ls havían acostumat.

IV

La vetlla fou de gran tristesa per aquesta honrada familia. A pesar d' estar fets á retirar dejorn, aquell dia sempre havia sigut de tráfeh, y no sabían anarsen al lit recordant que 'ls demés anys se completava la festa anant al teatro á tirar unas quantas pessetas á la safata y tornarsen després á casa satisfets d' haver cumplert ab los pobres y ab Espartero.

V

Son quarts d' onze de la nit; la Sra. Mariagneta tanca 'ls porticons de la finestra y 's fica á l' arcoba.

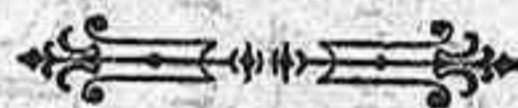
Al cap d' una estona entra lo Sr. Francesch, 's passeja per la sala acabant de fumar un cigarro de paper. Tot passejant treu la petaca, 'n cargola un altre y l' encen ab la punta del que fuma.

—Francesch, li diu la seva dona, ¿y donchs que no 't ficas al lit?

—No; deixam estar; ja m' hi ficaré, dorm.

Y torna á emprendre lo mateix passeig; al cap d' un rato agafa 'l llum, s' acosta de puntetas á l' arcoba, mira si la seva dona dorm y satisfet de la inspecció. s' entorna, deixa 'l llum sobre la calaixera y 's dirigeix cap á un armari probant d' obrirlo sense fer fressa. La Sra. Mariagneta 's desperta, y al veure al seu marit devant l' armari, l' observa ab tristesa y respecte. Ell va trayent las pessas de l' uniforme y las escampa per las cadiras, després las torna á plegar ab gran cuydado d' una á una; en sent á la derrera, exhala un sospir, la desa ab racansa, torna á tancar l' armari, apaga 'l llum y tot despullantse s' aixuga ab la mànega las llágrimas que li espurnejan dels ulls, y que no hagueren saltat si algú, més que fos la seva dona, hagués pagut veure que 'l Sr. Francesch plorava.

E. V.

Assumpto clar

Infinit es Jesucrist...
y es, amén de sapientissim,
un esperit perfectissim;
(ho diuhen, jo no l' hi vist).

Diuhen que may s' aturulla:
qu' en aqueix mon ple de greu,
sense l beneplácit seu
no 's mou ni una sola fulla.

Aixis es que resumida
la rigurosa sentència
que 's trova ab gran conseqüencia
dintre de la nostra vida,

poch cal poschir talent
pera entendre á tota prova,
que 'l mortal subjecte 's trova
als peus del Omnipotent.

Per tant si 's veu ab pesar
que 'ls xicots son gent trapella;
y que 'ls pobres la escudella
no la poden ni ensumar,

es que Deu, qui tot ho pot;
li plau qu' en contínua guerra,
visqui 'l pobre en eixa terra
á tall de ruch ó ninot.

Igual com qui mata arreu:
¿Eix te la culpa? Mentida!
¿Donchs la te l' arma homicida?
¡Tampoch! La culpa es de Deu,

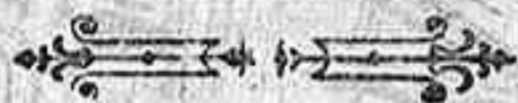
Si una noya embadocada
per la veu fina y melosa
de son ayment, peca y gosa
més grave cada vegada,

y el dimoni li fa l' ós
boy fentla ser pecadora,
de segur qu' aixó no fora
si Deu no volgués que fos.

Ni hi hauría criminals;
ni gent estafa amparada
baix la disfressa malvada
qu' avuy ompla 'l mon de mals.

Y... aveyam: ¿Perque 'us queixeu
de la nostra decadencia
capelláns, homens de ciencia,
si aixó, qui ho permet es Deu?

RAMPILLS

La Electricitat

Poesía llegida per son
autor en la Societat re-
creativa *Electra*.

Dés que, movent tanta fressa
dins del mon civilisat,
la... Donya Electricitat
s' ha fet de tot ben mestressa,

tant las Ciencias com las Arts,
la Industria com el Comers,
fan vía (¡que consti en vers!)
més corrents per totas parts.

Si d' aqueixa vida externa
del Negoci etern del Viure
passessim ara ál descriure
lo que 'n dirém vida interna,

trovarém que... fins l' Amor
tan cansoner y ganso qu' era,
fletxá avuy á la carrera
cors de dona es son honor.

Tot telegráficamente
se gestiona y 's realisa:
tot té una forma precisa
basada eléctricamente.

Los negocis comercials
y 'ls negocis femenils,
se fan per iguals istils;
tots son negocis iguals.

Avuy per poguer fer frente
al mal social que don pánich,
s' ha d' obrá electro-mecánich;
s' ha de fer tot... ¡de *repentel*!

Es per' xó, dit en vritat,
per tot, no cal dir ahont,
avuy la Reina del mon
es... Donya Electricitat.

PEPET DEL CARRIL.

Pels que ploran sens consol dels naufrages la trista ausencia, als debers de la conciencia.

—Cridèu, cridèu, si així os plau: jo no vull darvos la clau.

El Sol de la Llibertat enllumena ab el seu raig á la gran familia obrera, cad' any, pel primè de Maig.

ROMEA

Perà ahir estava anunciat l'estreno del drama en tres actes, y en prosa, *Els dos crepuscles* original del reputat autor Sr. Godo del que 'n tenim bons informes.

NOVETATS

Está ben vist que la gresca y gatzara de 'n Frégoli, son del gust del públich, que li fa acatament cada vetlla, omplint la sala d'aquest Teatre.

Es en Frégoli un artista de condicions ben be excepcionals; tot ho remena, tot ho toca, y ho fa be tot... te 'l que 'n dihém 'ls cómichs, *àngel* que may 'l desampara.

Totas las trassas son ben rebudas, mes que sian ben suadas per en Leopold Frégoli.

Aquesta setmana ja treu *repertori* nou, y com sempre es de bon gust y ràpit sempre.

La primera cosa que procura y fa molt ben fet, es no cansar á l'auditori.

Fa 'l descans curt y á las 12 tothom á dormir; es home de bona conducta... sobre tot ab las senyoras.

CATALUNYA (ELDORADO)

Los cuentos de Hoffmann, versió castellana, segueixen agradant y omplint encara 'l *cartell* d'aquesta vuytada.

Es veritat, per desgracia, que 'l gros públich no hi ha entrat prou dins de l'obra; més com qu' es bona y ben feta, no 'ns cal duptar que cap á la fi, se 'n llepará 'ls bigotis.

Després la voldrán tornar á sentir y no hi serán ja á temps.

Lo-bo s' ha d'aprofitar quan passa.

Avuy, anuncian la ópera de Gounod, que te dos actes *Filemon y Baucis* que será cantada per la Lopeteghi y Mach, Puiggener y Casals.

Perà dissapte l' ópera en un acte *Diamileh* del mestre Bizet.

Confitura de la fina y de la gerra nova.

TIVOLI

Aqui, van fent son curs, 'ls *tangos* de 'n Quinito Valverde y 'ls *couplets* de *La Mulata* qu' omplen de regossitj y fan riurer en gran.

Ara per fer mes suculent 'l tip, han engreixat las funcions, ressucitant vellas sarsuelas d'aquellas que son sempre novas, de las que no 's moren may, com *Una vieja* tan ben cantada per la Escalona, en Bezares, García Soler, Péris (no pas 'l regidor) y Soriano, (res del nou pabelló del Paralelo) tan que tots 'ls vells 'ns hem repiscolat.

A mi de resultas, se m' ha afluixat lo poagre.

No crech pas que 'm torni á venir ab *La barca nueva*, que 'n parlarém la setmana entrant.

Se prepara *Libertad*, estreno concedit per sos autors á aquet teatre y son los senyors Perrin y Palacios, ab música dels mestres Vives y Gimenez, los que pera lo bon éxit vindrán á presidir los últims ensajos.

UN COMICH RETIRAT.

Moneda corrent

La Pura 's mor pe 'l Pep, y aquet delira, per l' Agna, que pretén al Carlos, que festeja ab la Dolores de cal Marianet.

Lo Pep, jura á la Pura que l' estima;

l' Agna ho jura á lo Pep;

y en Carlos y la Lola, l' un al altre, també fan lo mateix.

Y mentre están parlant, la Pura pensa:

«pogués cassar lo Pep»;

Y en Pep á l' Agna, que á n' en Carlos deixa, pensa també igualment.

Y en Carlos y la Lola, en Pep, la Pura

y... totas las demás,

per ells, pensá al revés del que predican, moneda ja es, corrent.

JOSEPH VILÁ ORTONOBES

EPIGRAMAS

—¡Ous de dos rovells vench, noyas! cridava un pagés.

—¡Hereu!

veyám ¿á cóm los veneu?
diu la dona d' en Tramoyas;
Ell contesta—¡A fe de nell,
baratets!

—¡Si no n' hi ha á penas!..
diu ella—¿Cuantas dotzenas
ne porteu?..

— Arc, un parell.

ABELARDO COMA

(En una bastonería:)

—Miri un bastó de xipré,
aquest altre de noguera,
un altre de sireré...

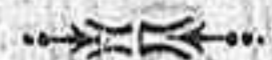
miri, ¿vol aqueix de freixa?

que per deu rals li daré?..

¿vol aquest de fusta forta.

—No, no; gracias, soch solté.

JOSEPH O.

—¿Qu' es lo que més li agrada
de lo que toca en Ramón?

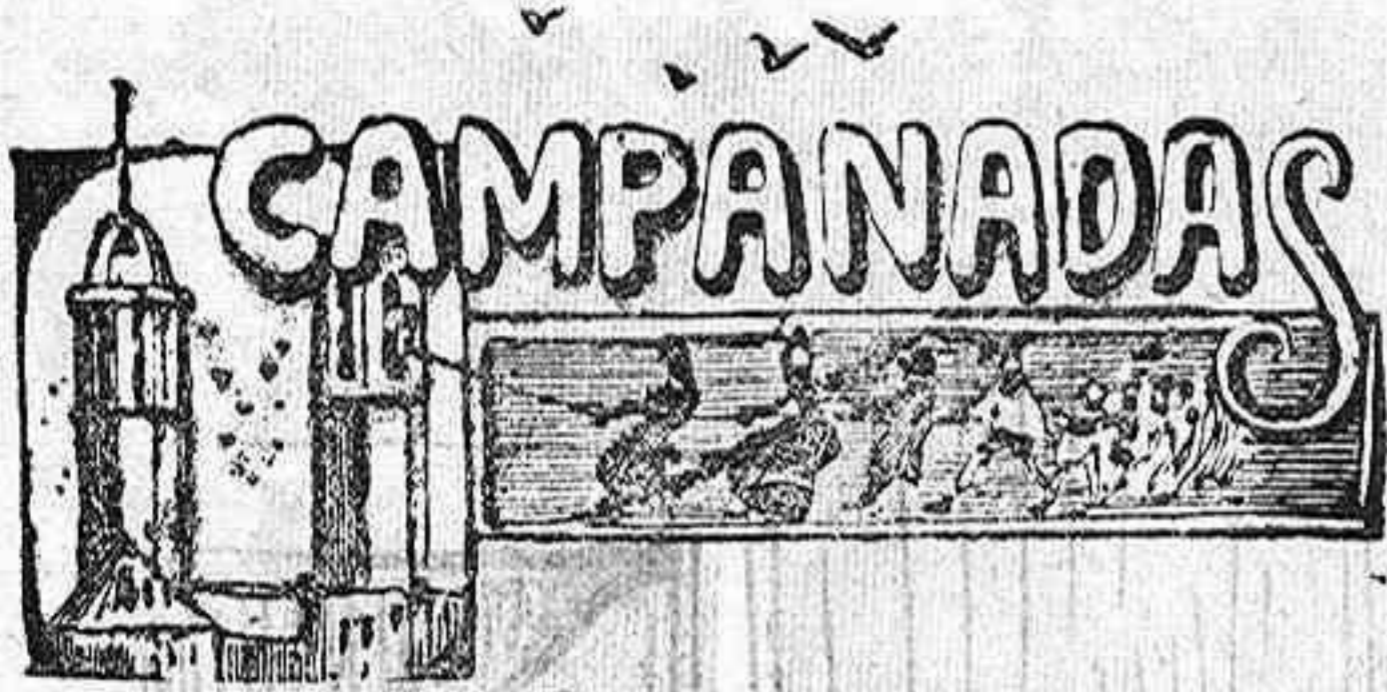
—Sols m' agrada, li soch franch
quan comensa á *tocá 'l dos*.

S. NAVARRO

Los baylets d' ara

—Ahont s' es vist no anar á estudi pera jugar ab
la filla de la portera?
—Ja pot pegarme, pero es la meva promesa, y
encare que m matés no la deixaria.

Lo que mes atrau l'atenció dels visitants de l'exposició de Lieja, son: un panorama representant l'entrada á *Egipte* dels pelegrins de la Meca, 'ls aeroplans captius de Máxim, las montanyas Russas, un riu artificial, las Arenas Liejenses qu'hi caben 3,500 espectadors tots d'un cop; la destil·leria Schliente, lo pabelló de Spa, la fira del Orient ab lo teatro Chino, la casa Japonesa del Thé, servit per Nipponas autènticas ab sos richs vestits y las caricias de la terra, lo fotorama, 'l bucle autómovil, las cascadas del Canadá y pel damunt de tot la reproducció maravellosa de la vella ciutat de Lieja.

*

Després de la galeria Internacional de ferro carrils que te una superfície de 7,000 metres quadrats, ab 20 locomotoras y 40 wagons, hi ha á Lieja una gran galeria de màquines d'uns 30 000 metres quadrats descomtat 'ls grups de Mecànica, Electricitat, Minas y Metalurgia, instalats al palau de l'Indústria, ahont prenen una superfície de 5,000 metres quadrats.

Aquestos números, donan la mida de l'importancia que s'ha donat á l'Exposició de que tractém, d'indústria mecànica.

La galeria de las màquines, te 8 pons giratoris: 4 de 25 metres de llargada y 30 toneladas de potencia; 3 de 15 metres y 12 toneladas, 1 de 12 metres y 10 toneladas.

A la secció Belga hi ha exposats dos motors de gas pobre de 1,200 caballs de forsa, un laminador de planxas d'acer de 10,000 caballs, lo canó naval mes grós del mon, un arbre de transmissió de forsa, tot d'acer de 50 metres de llargaria, d'una sola pesa... tot aixó fet de la casa Cokerill Societat.

Aquesta secció conté també 6 grups d'electrògenos de 600 caballs y 20 grups de 40 á 300 caballs, calderas de vapor de molta potencia, bombas eléctricas y maquinària de totes menas de la mes avansada.

Lo *clou* d'aquesta secció, son tres arbres de transmissió de 107 metres de llongitud, tots d'una pesa; cosa fins ara ni vista ni somniada.

Fins avuy en dia, batia 'l *record* l'arbre de 48 metres qu'expusá la casa Krupp á Dusseldorf; però aquí ja 'l guanya 'l de ca'n Cokerill, que resulta miniaturat á 'l costat dels 3 de 107 metres cad'un, de la Societat Ougré-Marhay de Lieja.

Las seccions estrangeras d'aquesta galeria, tenen 8 grups d'electrògenos, que n'hi ha un de 1,200 caballs.

A la galeria ferro-viaria, deixa parat á tothom, una locomotora monumental de pes 100 000 toneladas, ab la friolera de 18 metres de llongitud. Prové dels tallers de Belfort, que l'han construïda per la companyia del Nort de Fransa.

Nosaltres hi fem... un paper ridicol.

Som espanyols y ja ja ho hem dit tot

*

A la sala de pago del hospital de la Princesa de Madrid, s'acaba de morir lo conegut y fins popular escriptor en Eduard de Lustonó.

Va ser portat al hospital per sufrir una dolorosa operació quirúrgica, que s'ha acabat tan malament.

Tenia en Lustonó extraordinarias aptituds literarias, que ja de molt jove va mostrar.

Ningú l'igualava en la sátira fina y mossegadora... en aquest punt, era un dó especial 'l seu.

Com sempre tingué de lluytar per guanyars la vida, y aquí Espanya la literatura dona ben pocs rendiments, may pogué fer obras capdals de que era capás per sos mèrits.

Desde petit, se 'l va conèixer per autor còmic ingeniosíssim, escrivint la sarsuela *Un sarao y una soiree* colabrant ab en Ramos Carrion, son amic benvolgut

Després, llibres, articles pe 'ls diaris, follets satírics, a'guna qu'altra comedia... un may parar, sempre correu, euteu, empenyent unas feinas per comensar d'altres.

Fou estimat de tots, gran treballador, si 's plau por forsa; conèixedor de tots 'ls resorts de las lletres espanyolas, qu'estimava ab ver entusiasme.

A Barcelona doná disgustos ab las sevas sátiras á determinadas personalitats.

Dormi en pau.

*

May sap un hom 'l que pot passar... ni 'l que 's poden empescar 'ls pocs vergonyas, que may faltan.

Un procesat pe 'l delict de furt, volguent amagar son nom verdader, s'ha anomenat en tot el procés ab 'ls noms del nostre benvolgut amic y herejat autor dramàtic, en Manel Rovira y Serra.

No poguent voler consemblant abús... ni permetrer qu'afigures son nom als registres penitenciaris, en Rovira y Serra ha fet ja la denuncia corresponenta per posar á son lloch el prenom de cadascun, no deixant de ser en tots cassos una broma un xich massa pesada.

Res; ¡algún *lladre-maner* entusiasta de la literatura catalana!

¡Un admirador de *La gent de vidre* ó de *Riu avall* qu'en son entusiasme, volgué propagar 'l nom del distingit llettrat del col·legi de Madrid!

¡¡Quina manera més rara de mostrar l'admiració!!!

*

S'han votat 20.000 duros per l'Ajuntament, que 's gastarán per las festas del mes de Juliol... tot per xambra y llumenarias.

Sembla cosa estranya qu'hi hagi tants regidors amichs de fer fanals y de passejar 'ls pe 'l carrers, quan no ho son d'encendrer els mils que quedan d'apagats, ó de posarn' allá ahont en fan falta.

Recomaném que s'en vajan al vespre per la Gran via Diagonal, y veurán escenas *tiernas*.

Tornant al cas, després de las festas del Centenari del Quixot... ja cal que pleguin el ram.

*

Lo rey dels belgas, s'ha passejat per Sevilla; com la *soga* va tras el caldero també s'hi ha passejat el seu *andamio* la Cleo de Merode, *soi dissant* la reina de la hermosura.

Tan bon punt aquest rey... que deu ser patró dels qu'están belgas, s'en ha anat cap amunt de las terras espanyolas, la reina de las capsas de místos ha fet el mateix camí.

Aquest rey *belga* 's coneix que 's un mestre que no fa cas del que dirán; y després de passejar per Paris sos amors lliures com qualsevolga *calavera vulgar*, se'n ha portat la seva *maturanga* cap á las terras calentas d'Andalusia... ben segur per sentirs' dir alló de: «olé salero», «viva tu gracia», etc., etc.

Lo vell de las barbas blancas, tot se deu haver *esborronat* y la seva naturalesa decrépita també 's deu haver *conmogut* ab l'escalf del sol calent d'aquellas terras y de las canyas de *manzanilla*... si no es cas, qu'algún *gachó* d'aquells l'ha ajudat á portar 'ls neulers, de la Oleo de Mérode.

Aquets amors de *burdell* son tot un *idili* enmascarat pe 'ls desdenys y plets contrari als seus fills, qu'han donat al rey belga, una celebritat *royal*.

Veyeu's aquí un anciá d'aspecte venerable, d'altívol continent y patriarcal, rendit als capritxos d'una gran *bagassa*, públicament passejantla per tot Europa, arrossegant pe 'l llot dels *cabarets*, trono, corona y ceptre...

Averiguat per l'arcalde accidental senyor Corominas, (qu'aquesta vegada no ha dormit tant fort com es la seva costum,) qu'encar 's devian las cantitats que val lo sumistre de la llet desde 'l mes de Septiembre al establiment *leche maternizada* que serveix aliment á las criaturas pobres, que manté la corporació municipal; ha transmés las

sevas ordres al ordenador, perque 's paguin tals atrassos ab els primers diners que 's recaudin dol Erari Municipal.

¡Ben fet home! aquets pobrets no poden parlar encara... quan 's fassin grans, ja cridarán.

✱

Ben vist per tothom 'l modo com han d'acabars las cosas de Russia, ja sols guardan interés 'ls fets de la gran Revolució Moscovita.

Els diaris estrangers de quins 'n preném notícias, 'ns diuhen que las tropas del exércit ja no hi poden rés, ab las forsas revolucionarias Caucásicas; y que 'ls generals demanan forsa, que 'l *pobre* autócrata no 'ls pot pas enviar.

La gent dels camps fa 'l que li dona la gana, campant pe 'l seu antoix.

Han fet pe 'ls pobles las sevas Administracions. han format 'ls seus Tribunals, las sevas Assambleas deliberants... y 's reparteixen bo y amistosamente, las terras de la corona com las dels grossos propietaris, que restavan sens conrear, primer que pagar 'ls jornals.

RECORDS DEL PARADIS

UN QUÈNTO QUE HO ES Y NO HO ES

Vivia lo pare Adán, sol y trist, al Paradís, no sentintse prou felís per ser l'úlich habitant. Quan... heus aquí que cert dia que hi baixá lo Pare Etern (crech qu'era un día d'hivern... no sé á quin hora sería)... als peus se li va postrar dihent... ¡Senyor... compassió! mireu que só un bon minyó, aixís no hi puch pas estar.

—Qué 't falta?.. Li respongué del tot sorprés l'Etern Pare, ¿de qué 't queixas cap de frare? ¿d'estarte sense fer ré?

¿No tens aquí en abundó horts ab fruyts de tota mena? ¿per distréure... ¡poca pena! ¿encar vols estar millor?

Respontme sens més tardar:

—Senyor!—No siguis poruch! digas: ¿qué 't falta...

—No puch, no sé si 'm sabré explicar.—

—T'ho mano.

—Donchs be, Senyor, me falta, com ho diré...

cert que aquí hi estich molt bé, que hi tinch fruyts en abundó, pero jo desitjaria y ho crech veure no penable, un ser puríssim, afable, quelcom que 'm fes companyia, un ser que nia en ma pena y que somnia el meu cor, un ser tot fé, tot amor

que aquí endolsís ma jovensa. No sé si m'hauréu entés ó si mal jo m'he esplicat, com l'A, B, C, no hi cursat no hi puch afegir rés mes.—

L'Etern Pare 'l contemplá llarch rato de fit á fit, y al últim... —Resta dormit li digué:... y dormit quedá. Mentres pare Adán dormia subjugat per qui 'l manava, lo pare Etern li arrancava ¡primer cas d'anatomía! una costella, y sens dir tan sols eixa boca es meva, li formá nostra mare Eva, mes ben dit... lo més diví.

Ay fills meus quan se desperta y se la veu al devant, quedá nostre pare Adán ab un pam de boca oberta. Semblava una criatura, plorava com un xicot, en fi estava foll del tot extasiat en sa hermosura. Com nin li mirava 'ls ulls, sa boqueta primorosa, sa rialleta candorosa, sos sedosos daurats rulls, sas pestanyas, maravellas per lo bonicas y hermosas, sas manetas suaus, preciosas, sos brassos, nasset y orellas, son... alto, fem punt y apart, perque are seguint la broma vindria alló de la poma...

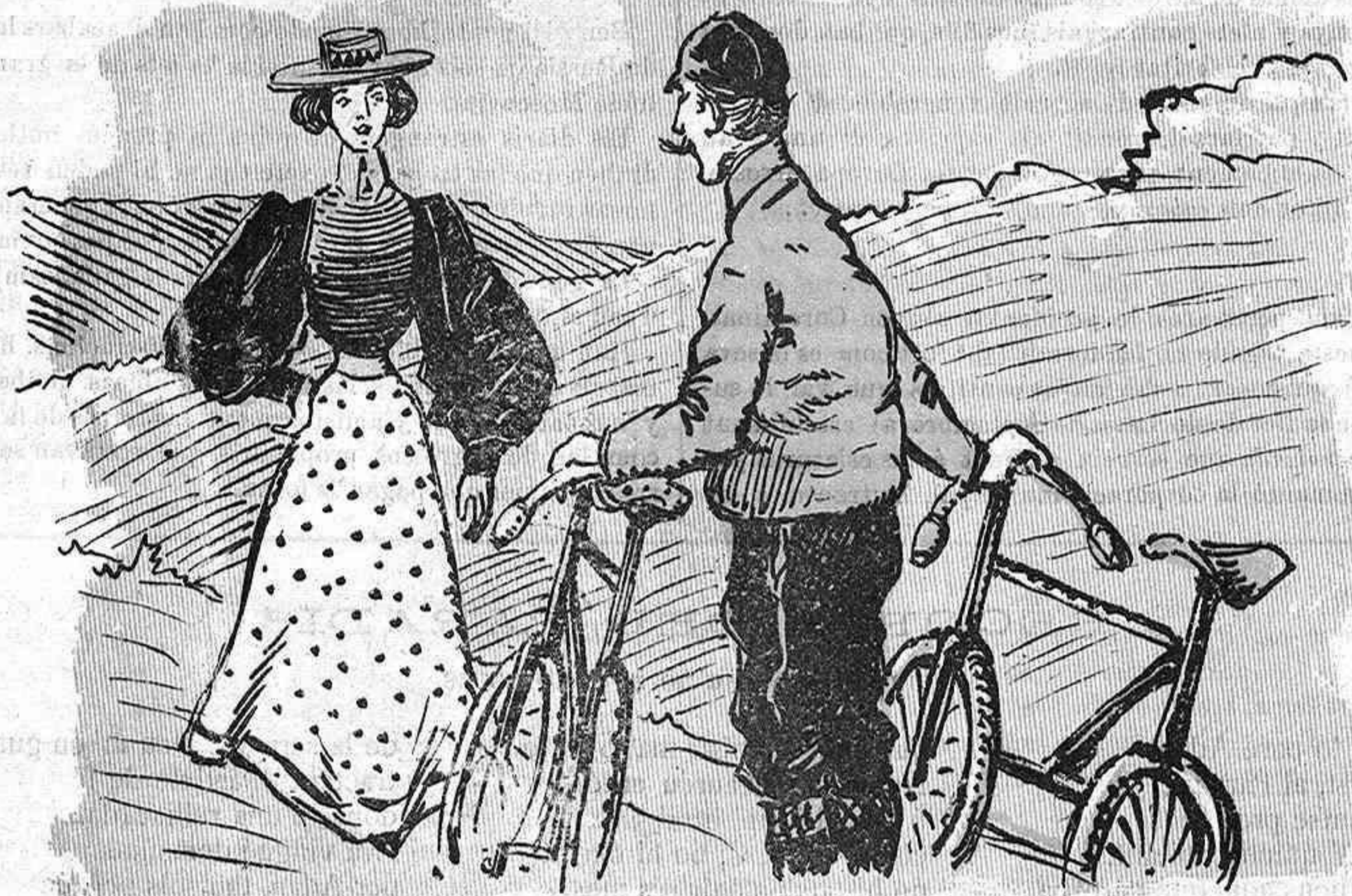
de la serp y... Deu m'en quart tractant d'article de fé donarhi una relliscada... Eva vingué demanada per Adán, tan sols perque fos perfecte la creació que honra á Deu com cosa seva.

Sí... bonicas fillas d'Eva, dols fruyt de benedicció, ¿qué més vos podré jo dir pera podervos llohar? ¿qué es lo que jo os puch donar? ¿qué es lo que os puch oferir? Rés. Lo mon dona resposta de lo que sou en justicia: vosaltres sou la delicia del mortal que se us acosta; vosaltres sou la diadema que la front del mon corona y al pronunciar eix nom... dóna, equival á dir poema.

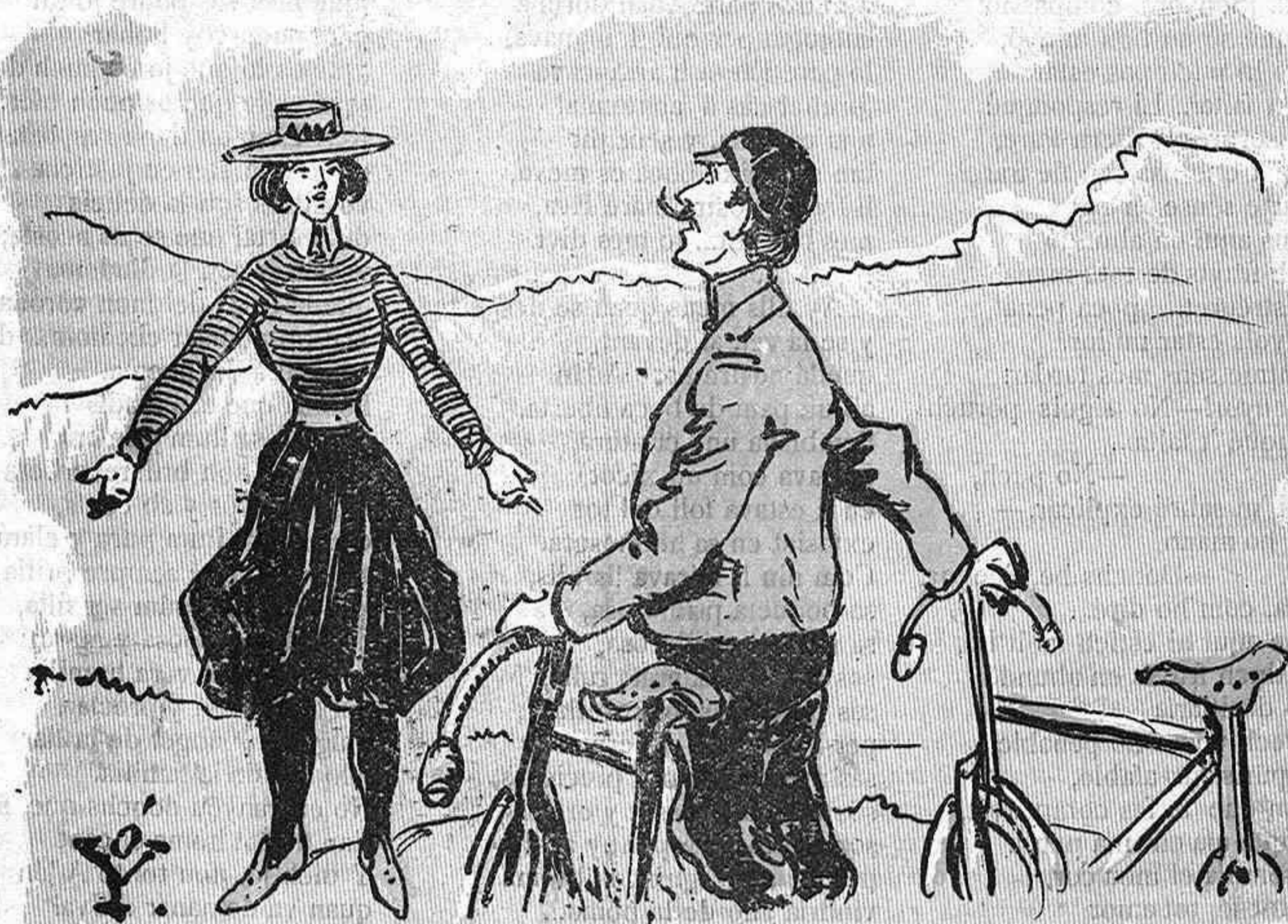
Poema que al Paradís reflectá sa llum primera, y que ab son brill reverbera esplendorós y ab encís, que com á llum pura y clara es prisma que sempre brilla, ja que en sí resúm ser filla, neta, avia, esposa y mare; vosaltres sou vera homilia del amor sant y preclar, puig sou l'àngel de la llar y lo cor de la familia. No extranyéu donchs que, sens siau de tot home encant. treva, Y dich jo, ¿fou tonto Adán quan va demanar á Eva?

ENRICH AYNÉ

Un aficionat incansable

—Ja vols reposar, Maria? —
Jo crech que no n'hi ha per tant!

—Es gran la teva mania!
Sempre estaries montant